

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XV. De denunciatione juridica Prælato, ut judici facienda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

visitatione eis sunt, multoque minus precipiendum, oblectandum, vel rogandum, ut sibi denuncient; quod Regula est Angelica, & Canonica, ac quodammodo prohibet, ut nos cohibendo, & removendo obstinationis, ut sique male illas audire cessando, omnes bene loquamur, beneque audiamus, atque melius operemur. Amen.

His extrinsecis errantibus merito adijungi possunt etiam illi errores, qui a Prælati in visitatione passim committuntur; præcipue ab illis, qui facile fidem adhibent iis, & illis qui suis denunciationibus, etiam in scriptis, sine subscriptione tamen, Prælati exhibitis omnia turbare contendunt; quos Hostiensis, verbo, inquisitione, §. 2. jure admonet, quod post, & ante inquisitionem generalem, non debent passim, neque frequenter recipere chartulas, quas licet contra Ecclesiasticos clanculo offerunt, cum qui facile credit, levius sit corde, ut scriptura dicit.

Gravis nonnullorum judicium & Prælati error, charitati quæ maxime contrariis.

Ex quo colligitur toto celo errare iudices, sive Prælatos, qui non solum omnia facillime credunt, imò malevolis, & detractoribus liberaliter solent aures accommodare, & sepe libellis, & aliis denunciationibus, etiam sine subscriptione obliis, inquirere curant adversus honorem, & bonam inquisiti famam, cum sine infamia, aut expressis indicis institui inquisitio non possit; & delatoriæ literæ, neque infamiam queunt inducere, neque indiciorum vim sibi vindicare valent, cum illas pro libito scribere liberum sit unicuique. Quare Pontifices suis sanctis omnibus decreverunt, hujusmodi schedulis nullam fidem esse adhibendam; ut continet ex Cap. Inquisitionis. §. tertia dubitatio, illis verbis: Et utram ad petitionem querendum, quasdam schedulas vobis occulte tradentium, infamationem Episcopi continentis. Et infra: Ad hæc respiciendum, nullum esse pro crimine, super quo aliqua non laboret infamia, seu clamorosa insinuatione non processerit, propter dicta hujusmodi puniendum, neque ad punitionem eorum, qui libellum infamatorum porrigunt in occulto, procedendum est ad inquisitionem super contentis ibidem criminibus faciendam. Hactenus de denunciatione Evangelica, De qua Legendus etiam notat Joannes à JESU-MARIA lib. de Regimine Monastico part. 2. Cap. 35. quæ extat Tomo 4. Operum ejus pag. 147.

Vid. Cap. 7. & 8. Partis 1. sopræcit. judicium Regularium.

CAPUT XV.

De denunciatione juridica Prælati, ut judici facienda.

Differimus superius, quando, & in quibus casibus denunciatio Evangelica locum habeat; nunc restat examinandum, quando denunciatio juridica Prælati ut judici sit facienda, dicturi postea, an denunciator teneatur probare vera esse, que denunciatur.

Omni denunciatorem, tam Evangelicam, quam juridicam prædicere debet corripit fratres.

In primis suppono, omnem denunciatorem, tam Evangelicam, quam juridicam præcedere debere correctionem fraternam; ut aperte constat ex Cap. Qualiter, & quando il. 2. illis verbis: Sicut accusationem legitimam debet præcedere inscriptio, sic & denunciatorem charitativa admonitio præcedere debet.

His præmissis statuemus aliquas Regulas, ut facilius dignosci possint casus, in quibus teneatur

quis peccata Superiori denunciare.

Prima regula: Quilibet teneatur private personæ crimina & peccata, de quibus est infamia, Prælati denunciare, & casu quo delinquentis fuerit fraternaliter correctus, & nulla sit spes emendationis. Hanc propositionem probat Emman. Roder. q. 6. art. 6. ubi docet, quod cum Religioso non emendato ad judicalem denunciationem sit procedendum; quia si Regularium delicta non emendat, & correctione prævideantur, in tam grave damnum Religionis cedunt; ut id quod est à sanctissima Religione multis retro annis factum in ædificationem, per malum unius fratris exemplum obscuretur, prout ex mente D. Thomæ, Soti, Corduba & Navari concludit, idque præstantissimi Theologi docere, quos ipse sequitur. Hæc sententia verissima est, casu quo in perniciem Religionis similia peccata cedant, ut infra dicemus.

Ubi dicitur, quod si Regularium delicta non emendat, & correctione prævideantur, in tam grave damnum Religionis cedunt.

Secunda regula: Si peccatum vergit in damnum alterius, præcipue boni communis, etiam si occultum sit, potest denunciari Prælati ut iudici, nisi fortasse esse firma, & certa spes, posse peccatorem correctione fraterna, vel paterne emendari, juxta ea, quæ diximus Cap. 12. Hæc est D. Thomæ expressa sententia 2. 2. q. 33. art. 7. Et D. Thomam communiter sequuntur Theologi omnes. Ratio hujus est; quia bonum commune est præferendum, & illi sufficienter providendum, etiam cum aliqua infamia proximi; præcipue, quia iste voluntarie lædit bonum commune; & ideo licitum est, quasi via defensionis, illud tueri etiam cum damno delinquentis. Hujusmodi peccata sunt, proditio patriæ, publica subordinatio in officiis providendis, ut dentur indignis cum magno detrimento Reip. peccatum hæresis, & similia.

Dixi: nisi forte esset firma spes emendationis; quia charitas obligat ad subveniendum communi bono, cum minimo damno privati. Ergo si potest illud defendi, & infamia vitari, utrumque faciendum est.

Tertia regula: Si peccatum proximi est in nocuum private personæ, ut si alteri parat mors; tunc teneor denunciare iudici; quia certum est charitatem obligare etiam ad subveniendum privato proximo, quamvis non æquæ ac bono communis; quare in hoc casu magis providendum, ut subveniatur proximo cum minimo detrimento famæ: tentanda est ergo admonitio secreta, si est spes, quæ facilius esse poterit, cum hæc peccata non semper proficiantur: ex magna corruptione morum. Quod si hæc via non habeat locum, & infamandus sit aliquando proximus; comparanda sunt detrimenta, & regulariter præferendam jus innocentis, & ceteri paribus illi favendum magis, quam famæ proximi nocentis. Nec solum Prælati possimus detegere, imò etiam civis alteri, qui in fontem à periculo redimat, quin etiam & ipsi innocenti, si alter reddim non possit. In casu verò, quo quis possit sua correctione malum istud avertere, non teneatur Prælati, aut alii manifestare. Deinde in casu, quo suam correctionem profuturam despere, si sufficere, ut proximo confusa: detectione criminis; teneatur tunc celare personam. In aliquo autem casu, quando magna esset inæqualitas, ut si persona peccans magna esset in æstimatione & dignitate, & ejus infamia esset illi gravissimum damnum;

occu-

documentum autem alterius esset parvi momenti: tunc dissimulandum esset, ac alia via efficaciter providendum, neque eo casu denunciandum.

Quarta Regula: Quando peccatum fratris est omnino occultum, & in nullius tertie personae perniciem vergit; tunc ex precepto charitatis servandus est ordo, ut ante denunciationem precedat secreta monitio, si sit spes fructus. Hæc regula habetur ex August. Cap. Si peccaverit, Cap. Accusatio, Cap. Si quis, 2. q. 7. Ratio est; quia tunc mutando ordinem correctionis, id est, denunciando ipsum ante correctionem, sine causa infamatur proximus. Dicitur autem in proposito peccatum occultum, illud quod non est notorium, neque generat publicum scandalum, quamvis sciat ab aliquibus, imò licet sit aliquis rumor. Quare rectè concludunt Auctores; hanc obligationem esse sub mortali. Ita Sylvest. verbo, correptio, § 5. Angel. verbo, denunciatio. Paludan. in 4. distinct. 19. q. 4. & Sotus, de secreto, membro 2. q. 4. concl. 3. His addo: Quando crimen seu peccatum, ut optime docet P. Lessius, lib. 2. Cap. 19. dub. 13. nullo modo probari potest, aperire contra justitiam peccati, si illud aperias; quia nullum jus habet illud patefaciendi, cum non possit probari, non potest quoque puniri, ac proinde non potest ex ejus revelatione aliud sequi, quam infamia.

Quia regula: Quando ex crimine, & peccato occulto imminet damnum aliquod temporale, vel spirituale innocenti, si damnum est alicujus momenti; tunc potest crimen proximi manifestari Superiori ut patri, vel ut judici, ad impediendum illud, quatenus id ad illud est necessarium. Ita Sotus lib. 5. de justitia q. 7. art. 1. & Navarr. Cap. 1. §. 2. n. 3. & multi alii Theologi. v. g. novi Petrum esse furem, possim monere eum, cum quibus habitat, ut sibi caveant. Homicidium à Petro commissum imò non innocenti, qui ob id erit piecendus, possim aperire Petrum auctorem. Imò in his justissimi casibus sapè fit, ut non solum possim, sed etiam ex charitate teneam crimen & peccatum alterius manifestare, nempe si grave damnum ex eo alius imminet, & damnum quod ex manifestatione sequitur, non sit tantum, ut ejus ratio pro rato haberi debeat. In dubio autem, utrum præponderet inclinandum est in favorem innocentis, cui in dubio semper favendum. Ratio hujus regulæ est; quia nemo habet jus ad propriam famam cum tanto damno, quod indè detrimentum alteri injurè obveniat.

Hæc tamen regula ita limitanda est, quod in casu quo sit alia via commodior, seu minus noxia ad avertendum illud damnum, non est necesse, crimen alterius patefacere. Ratio est; quia ex charitate tenemur quantum fieri potest, in minimo lædere proximum.

Sexta regula: Nemo tenetur denunciare, vel secreta corripere cum notabili sui damno, nisi interesset bono communi, neque etiam de injuria sibi illata denunciare, nisi noceret bono communi vel alterius innocenti.

Septima regula: Nemo potest culpas, quamvis publicas, de quibus quis est panitus & correptus, denunciare.

Octava regula: Nemo potest culpas secretas, quas ob consilium, vel sub fide secreti novit, propagare etiam precepto coactas veiculata, nisi Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

contra bonum commune, vel privatum alicujus innocentis essent hujusmodi culpe.

Nona regula: Nemo tenetur, peccatum de quo est dubium, an fuerit commissum, vel quod à levibus, vel minus fide dignis referentibus audit, denunciare: secus vero, si communi bono, vel privato innocentis noceret; tunc enim simul cum dubio, & levitate referentium referri debet, ut Superior invigilet.

Decima regula: Quando multi sunt in uno crimine & peccato complicæ, & unus est tantum diffamatus, & indicatus, alii non sunt manifestandi, nisi crimen bono communi, & proximo noceat. De forma in denunciatione iudiciali in scriptis faciendâ, dicemus Tract. 3.

Ultima regula: Quando Prelatus inquit non ad punitionem, sed ad aliquam electionem faciendam, quilibet sciens idoneitatis ipsius, de quo inquiritur defectus, tenetur aperire, nulla admonitione præmissa, nisi privata admonitione credatur eum spontè officio contradicendum.

Hanc Regulam tenet M. Sotus de secreto, membro 2. q. 6. concl. 3. Sylvest. verbo, Inquisitio, primo q. 4. num. 10. Navarrus in Rubrica de iudicio, num. 85. & plures alii moderni; & probant expressè ex multis Juribus, ex Cap. nihil. Cap. cum dilecto. Cap. postquam, de electione. [Et probari potest eadem ratione. Quia nihil magis expedit ad bonum Reipublice, & ad Ecclesiæ sanctitatem & splendorem, quam quod digni ad electiones assumantur, & indigni repellantur, ut constat ex Cap. nihil. ubi: Nihil est quod Ecclesiæ DEI magis officiat, quàm quod indigni assumantur Prelati ad regimen animarum, &c. In eodem Cap. præcipitur, ut Superiores ad quos pertinet confirmatio officiorum, diligenter examinent defectus electi, tam in moribus, quam in scientia, &c. ad impediendam confirmationem; & ideo ex officio debet inquirere iudex de probitate viæ, de idoneitate eligendi, instituendi, confirmandi, & promovendi, ad ordines, dignitates, beneficia, vel officia. Igitur si iudex ex officio tenetur inquirere, ac per consequens iudicè inquit, non ad pœnam, neque punitionem, sed potius ad vitandum errorem, qui possit vergere in damnum commune, tenetur illi qui interrogatur, veritatem fateri, maxime in illis rebus sive defectibus, qui irritam electionem reddere possent, etiam si defectus essent secreti; quia magis tenemur bono communi, quam bono famæ privati consolare.]

Debent tamen in hoc casu, ut bene advertit P. Lessius de just. lib. 2. Cap. 29. dub. 15. crimina & defectus Superioribus aperiri secretò, & quam minima fieri potest, famæ læsione. Notanda hæc Lessij advertentia.

C A P V T X V I.

An teneatur denunciare ille, qui non potest delictum probare?

Pro parte affirmativa est textus L. Divus, & L. Accusatio. ff. ad Senatusconsultum Turpiliana. Ubi probatur denunciatores debere probare, vera esse quæ in denunciatione asserunt.

Secundo, Colligitur expressè ex C. plerumque 2. q. 7. juncta ibi Glossa, & in Cap. de perentoria, distinct. 6. & ex C. placuit 6. q. 2. & ex aliis Juribus; Nnn 3 ex

LESU
Spirit.
II